

Geachte Minister Slob,

Allereerst wil ik u graag eerst een vraag stellen. Hoe zou u het zelf vinden als u geen ontslag zou kunnen nemen van uw werk? Als u geen zeggenschap zou hebben op uw werktijden, en als u op uw werk tientallen toetsen per jaar zou moeten maken om te borgen dat u uw werk zou blijven uitvoeren zoals uw werkgever dat van u verwacht? Als u in een ruimte met 30 andere collega's vermanend wordt toegesproken als uw resultaten van deze toetsen niet toereikend zijn? En als uw werkgever precies voor u bepaalt hoe elke dag op uw werk ingedeeld is, u toestemming moet vragen om naar de wc te gaan, en u wordt aangesproken als u te vaak buiten uw pauze naar de wc gaat? Als uw werkgever bepaalt wanneer u vakantie heeft, en u corvee geeft als u twee keer iets te laat bent gekomen?

Zolang iemand het naar zijn zin heeft op school en niet anders gewend is, is dit wellicht prima vol te houden, maar op het moment dat iemand niet op zijn plek zit zal dat al snel anders zijn. In de praktijk is er natuurlijk altijd een uitweg als iemand voor een werkgever werkt, toch vinden we het op de één of andere manier wel aanvaardbaar om het onderwijssysteem zo gesloten in te richten voor onze kinderen. De beperkte uitweg die er was, wordt met het huidige conceptwetsvoorstel een stuk verder beperkt. Het grote nadeel aan vastzitten in een systeem en geen kant op kunnen, is dat dit juist de persoonlijke ontwikkeling remt, dat terwijl we volgens mij allemaal hetzelfde doel voor ogen hebben: dat onze kinderen alle mogelijke kansen krijgen om hun ontwikkeling tot het volste recht te laten komen.

Dat het huidige leerstelsel niet voor alle kinderen de best mogelijke oplossing voor hun persoonlijke ontwikkeling is, blijkt onmiskenbaar in de actualiteit. Niet voor niets verschenen er over de sluiting van scholen door het coronavirus meerdere berichten dat een deel van de kinderen zich beter kon ontwikkelen in de nieuw ontstane situatie. Menig ouder heeft zijn kind weer zien opbloeien. En ook niet voor niets is recent gebleken dat 60% van de ouders negatief is over de toepassing van passend onderwijs. Ook de grote klassen, weinige persoonlijke aandacht, en het grote lerarentekort zijn veel ouders een doorn in het oog. Het huidige bekostigde onderwijs kan mijns inziens dan ook niet zonder goede alternatieven voor de persoonlijke ontwikkeling van kinderen, en thuisonderwijs is er daar één van.

De groep ouders die hun kinderen graag hun ontwikkeling zelf laten vormgeven groeit gestaag. Natuurlijk leren/onschooling, met intrinsieke motivatie als krachtige motor achter het leerproces, is een steeds populairdere leermethode. Deze groei is zowel te zien in Facebookgroepen over thuisonderwijs, als in de groei van democratische scholen waar veelal onschooling wordt toegepast. De groep ouders die op andere wijze het onderwijs van hun kinderen -in het belang van hun ontwikkeling- willen invullen, hebben op dit moment al nauwelijks mogelijkheden. Thuisonderwijs en democratisch onderwijs zijn de enige twee mogelijkheden. De eerste is praktisch uitgesloten door de wet, de tweede is voor veel ouders financieel onhaalbaar door de hoge kosten van gemiddeld 300 tot 550 euro per maand per kind. Een deel van deze ouders overweegt zelfs emigratie, omdat zij vinden dat hun kinderen in Nederland niet de best mogelijke ontwikkeling kunnen doorlopen. Een zorgelijke ontwikkeling.

De keuze in landen voor emigratie is overigens niet beperkt voor ouders die graag thuisonderwijs willen geven. In veel Noord-Europese landen is thuisonderwijs gewoon mogelijk, denk aan het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Denemarken, Noorwegen en Finland. Ook in andere landen met kwalitatief zeer hoogwaardig onderwijs kunnen ouders kiezen voor thuisonderwijs, denk aan Estland, Taiwan, Singapore, Canada, Israël, Australië en Nieuw-Zeeland.

Samengevat: steeds meer ouders willen uit kwaliteitsoverwegingen thuisonderwijs geven, thuisonderwijs tijdens de schoolsluiting heeft menig kind doen opbloeien, er is een steeds groter lerarentekort, en in vrijwel alle landen met de beste onderwijsresultaten in de wereld is thuisonderwijs legaal.

Alle redenen zou je denken om de mogelijkheden voor thuisonderwijs te verruimen. Toch ligt er vreemd genoeg nu een conceptwetsvoorstel ter consultatie dat de wurggreep op de inrichting van het leven van kinderen nog strakker maakt. Hoewel ik de wens snap om de kwaliteit van het thuisonderwijs te borgen, vind ik dat u met het huidige voorstel uw doel aanzienlijk voorbijschiet. Het aantal gezinnen dat door dit ter consultatie voor liggende conceptwetsvoorstel overweegt om te gaan emigreren bij het daadwerkelijk invoeren hiervan, kan volgens mij nooit de bedoeling zijn. Ook zorgen veel eisen uit uw voorstel ervoor dat er juist ingeleverd gaat worden op de kwaliteit van thuisonderwijs.

Op basis van de doelstellingen van de wetsaanpassing enerzijds en de belangen van ouders en kinderen anderzijds, zou ik graag de volgende aanpassingen in het uiteindelijke wetsvoorstel zien:

- schrappen van de verplichte toetsmomenten en vervangen door een volgsysteem; (*1)
- borging door een onafhankelijke organisatie; (*2)
- vergoeding van kosten die ouders door deze wet gedwongen dienen te maken;
- schrappen van de plicht om dit onderwijs zoveel mogelijk op één plek uit te voeren; (*3)
- faciliteren dat ook op basis van inrichting kunnen kiezen voor thuisonderwijs; (*4)
- faciliteren dat ook na schoolgang op basis van richtingsbezwaren voor thuisonderwijs gekozen kan worden (artikel 8 lid 2). (*4)

*1: In het IAK schrijft u dat het rapport 'Artikel 23 Grondwet in maatschappelijk perspectief' aanleiding is voor dit conceptwetsvoorstel. In dit rapport stelt de Onderwijsraad dat de overheid deugdelijkheidseisen kan stellen die vergelijkbaar zijn met die voor particulier onderwijs. Het particuliere onderwijs kent geen verplichte toetsmomenten, wel het verplicht vastleggen van de ontwikkelingen van een kind. Verplichte toetsmomenten zijn ook bezwaarlijk bij sommige levensovertuigingen. Daarnaast leggen verplichte toetsen, waarbij kinderen weten dat als ze deze niet met goed resultaat afleggen zij gedwongen worden naar school te gaan, een onevenredig grote druk op de schouders van deze kinderen met bijbehorend risico op psychische klachten, wat kan leiden tot onderpresteren. U zou wel de mogelijkheid kunnen faciliteren om vrijwillig mee te doen met toetsmomenten. Een leerlingvolgsysteem zou voldoende inzicht moeten kunnen geven in de ontwikkeling van een kind, zeker gezien dit bij particulier onderwijs ook voldoende inzicht geeft.

*2: Door een onafhankelijke organisatie de kwaliteit te laten borgen, kunt u ervoor zorgdragen dat de borging gebeurt door een organisatie gespecialiseerd in thuisonderwijs. Aanvullend zou deze organisatie ouders ook kunnen bijstaan door een faciliterende rol te spelen in lesmaterialen en ouders te helpen met vraagstukken waar zij mee zitten. Op deze wijze is een dergelijke organisatie niet enkel een waarborg, maar versterkt deze ook de kwaliteit van thuisonderwijs wat de ontwikkeling van kinderen ten goede komt.

- *3: Volgens het IAK wilt u de kwaliteit van thuisonderwijs waarborgen. Veel ouders die thuisonderwijs verzorgen, doen dit deels buitenshuis. Dit is niet alleen van groot belang voor de kwaliteit van het thuisonderwijs, het zorgt er ook juist voor dat bijgedragen wordt aan het bereiken van de doelen zoals vastgelegd in artikel 8 lid 1 tot en met 3 van de Wet op het primair onderwijs en artikel 17 van de Wet op het voortgezet onderwijs. Door de locatie te beperken tot één vast adres doet u deze kinderen tekort en remt hun ontwikkeling op zowel sociaal emotioneel gebied, als op motorisch en cognitief gebied.
- *4: Een doel in het IAK is om balans te brengen van enerzijds het recht van ouders om onderwijs te kiezen dat bij hen past en anderzijds het recht van jongeren op onderwijs van voldoende kwaliteit. In het huidige voorstel worden vooral beperkingen voor ouders doorgevoerd, terwijl ouders en kinderen geen voordelen genieten van de nieuwe regeling. Hiermee wordt mijns inziens het doel om balans te brengen zeker niet bereikt. Bij een goede balans hebben zowel ouders als de overheid belang, en dat is in het conceptwetsvoorstel zeker niet het geval. Doordat het wettelijk kader uws inziens de kwaliteit van het onderwijs garandeert, kan de toegankelijkheid ook gelijkgesteld worden aan particulier onderwijs, en dus artikel 8 lid 2 van de Leerplichtwet 1969 geschrapt worden, en thuisonderwijs ook mogelijk gemaakt worden op basis van inrichtingsbezwaren of andere redenen (zoals voor kinderen die vastlopen).

Met deze reactie hoop ik dat u duidelijk wordt dat thuisonderwijs voor veel ouders en kinderen van grote toegevoegde waarde is of kan zijn. Ouders die voor thuisonderwijs kiezen, kiezen hiervoor in het belang van de ontwikkeling van hun kind(eren), en denken hier zeker niet lichtzinnig over. Bied ruimte, en u zult zien dat dit de ontwikkeling van alle kinderen in Nederland ten goede komt.

Mocht u aanvullende informatie verlangen, kunt u mij te allen tijde benaderen.

Met hartelijke groeten,
Rob Stam